

Posudek diplomové práce:

Barbora JÍLKOVÁ, *Organizace zdravotní a hygienické péče v Českých Budějovicích od druhé poloviny 19. století do roku 1945.*

Filosofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2011, 107 + XXVIII stran.

Bc. Barbora Jílková navázala ve své diplomové práci na práci bakalářskou, v níž se zabývala hygienickou prevencí a dostupnou zdravotní péčí v Českých Budějovicích v letech 1868 – 1914, a tentokrát zaměřila svůj zájem i na období mladší a výklad dovedla až do roku 1945. Svou práci rozdělila – kromě Úvodu a Závěru – do dvou dále členěných základních kapitol: zatímco v první z nich se soustředila na vylíčení vývoje veřejného zdravotnictví v českých zemích od konce 18. století až do roku 1948 na základě dosavadních zpracování, v druhé se již zabývá organizací veřejného zdravotnictví a hygienických zásad přímo v Českých Budějovicích v letech 1868 až 1945, a to s využitím archivních pramenů. Charakteristiku využitých zdrojů a podrobné představení struktury práce přitom zařadila do Úvodu (s. 8 – 15). Druhá kapitola postupně seznamuje se zdravotním zákonodárstvím počínaje tereziánsko-josefínskými zdravotními reformami a zdravotní správou na konci 18. století přes století 19. a rozpad monarchie až po období první republiky dále přes druhou světovou až do roku 1948 (s. 16 – 37), hlavním zdrojem přitom jsou především práce P. Svobodného a L. Hlaváčkové, příp. L. Sinkulové, L. Niklíčka a K. Šteina a M. Vojtové. Další část druhé kapitoly informuje o lékařském vysokém školství, ale i vzniku lékařských učených společností a odborných časopisů ve sledované době (s. 38 – 46), třetí podkapitola je věnována socializaci veřejného zdravotnictví v průběhu tohoto období (s. 47 – 51). Účelem těchto pasáží je podat základní a souhrnnou informaci, mají proto nutně kompilativní charakter; autorka se přitom s daným úkolem vypořádala úspěšně, dovedla si poradit i s nástrahami dobově podmíněných formulací a interpretací a dle mého soudu prokázala bezpečnou orientaci v dané problematice.

Vlastní jádro diplomové práce Bc. B. Jílkové ovšem představuje na pramenech založená třetí kapitola, přibližující detailně situaci v jihočeské metropoli. První podkapitola přitom nejprve přibližuje městskou správu v Českých Budějovicích ve sledované době (s. 52 – 56), která měla pro fungování zdravotnictví ve městě zásadní význam. Autorka pak postupně pojednává o komunální hygieně v Českých Budějovicích a sleduje činnost zdravotní rady (s. 57 – 63), osvětluje protiepidemická opatření a činnost dalšího orgánu, jakým byla zdravotní komise (s. 64 – 69), představuje činnost a kompetence lékařů a dalšího zdravotnického personálu ve městě, včetně porodních bab (s. 70 – 79), a následně líčí vznik a vývoj veřejné nemocnice v Českých Budějovicích i jejího nově se ustavujícího stálého personálu (s. 80 – 90) i „ostatní zdravotnické ústavy napomáhající zlepšování zdravotní situace v Českých Budějovicích“ (s. 91 – 95). Opomenuty nejsou ani „poslední věci člověka“, v tomto případě pohřební správa v Českých Budějovicích z pohledu zdravotní policie (s. 91 – 100). Ocenit bych chtěla zejména pasáže, které se dotýkají právě dějin správy, v tomto případě komunální, a věnují se kompetencím obou základních zdravotních orgánů v Českých Budějovicích, tj. již zmíněné zdravotní rady a zdravotní komise, i když – jak autorka uvádí v Úvodu – stanovit přesné rozdělení a vymezení jejich konkrétní činnosti nebylo jednoduché. Více by snad mohlo prozradit důkladné studium konkrétních případů, řešených oběma

orgány, detailní zkoumání jejich personálního složení, apod. – diplomová práce však má širší záběr a klade si další cíle.

Svou diplomovou práci završila autorka důkladným Závěrem (s. 101 – 104), v němž podala shrnutí zjištěných skutečností a pokusila se zodpovědět některé otázky, které si stanovila a které se týkají přístupnosti zdravotní péče, její organizace především v době epidemií a konečně vývoje organizace zdravotnictví v souvislosti s rozvojem měst a rostoucí populací. Dle mého soudu se nejen v Závěru (který přesahuje rozsah, jaký je dnes bohužel v pracích tohoto druhu obvyklý), ale především v celém textu práce B. Jílkové podařilo na tyto otázky dát detailní a kvalifikovanou odpověď. Současně naznačila i další perspektivy bádání (vedle již zmíněného zkoumání činnosti obou českobudějovických zdravotních orgánů především srovnání s dalšími městy) a lze si jen přát, aby v něm dále pokračovala.

V práci nechybí obligátní seznam pramenů a literatury (s. 105 – 107), součástí jsou i četné přílohy, z nichž bych chtěla vyzdvihnout schémata zdravotní soustavy a hierarchie ve třech vývojových fázích sledovaného období (s. I – III), prozrazující autorčinu orientaci v problematice, a především Tematický soupis prostudovaného archivního materiálu, rozdělený podle základních skupin lékařské činnosti (s. IV – IX). Vhodným doplňkem je obrazová příloha, představující různé dokumenty (s. X – XXIV) i budovy či objekty, a zejména dvě detailní dobové mapy vnitřního města i předměstí Českých Budějovic (s. XXV – XXVIII), usnadňující i orientaci v textu práce.

Diplomová práce má jasnou a logicky vystavěnou strukturu a je psána živým a čtivým jazykem, také počet chyb či překlepů je vzhledem k rozsahu práce minimální. Ocenit bych chtěla celkový způsob zpracování, v němž autorka prokázala nejen orientaci v problematice, ale především v rozsáhlém archivním materiálu, schopnost kladení otázek i podání odpovědi na ně i zvládnutí principů historické práce. Dle mého soudu diplomová práce Bc. Barbory Jílkové jednoznačně splňuje nároky kladené na tento typ prací a navíc představuje cenný příspěvek k stále ještě nepříliš početným pracím věnovaným detailnímu zpracování hygienické a zdravotní péče v období novověku, proto ji ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 28. srpna 2011

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.